

УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ
НАСТАВНО-УМЕТНИЧКОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ
ПАРИСКА 16
11000 БЕОГРАД

Извештај комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

РАСПАДАЊЕ

***Прикази трагова девастације и ефемерности кроз серију графика и радова на
ручно прављеном папиру***

Кандидаткиња Јована Ђорђевић

Наставно-уметничко веће је на 468. седници одржаној 05.06.2020. године донело одлуку о именовану петочлане комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта *РАСПАДАЊЕ – Прикази трагова девастације и ефемерности кроз серију графика и радова на ручно прављеном папиру*, кандидаткиње Јоване Ђорђевић, у саставу мр Жарко Смиљанић, ред. Проф. ФЛУ у Београду, (ментор), др Владимир Вељашевић, ред. проф. ФЛУ у Београду, др Слободан Радојковић, ред. проф. Факултета уметности у Нишу, др Владимир Милановић, доцент ФЛУ у Београду.

Комисија Наставно-уметничком већу Факултета ликовних уметности подноси следећи извештај

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Јована Ђорђевић (1990, Лесковац), 2009. године уписала је основне студије на Факултету ликовних уметности у класи проф. Велизара Крстића. Дипломирала 2012. на Графичком одсеку у класи проф. Биљане Вуковић, код које завршава и мастер студије. Члан је Фото-клуба Лесковац и Фото-савеза Србије од 2006. год. Учесник бројних изложби у области фотографије и графике у Србији и иностранству. У истим областима добитник неколико награда и више признања.

2014. год. уписује докторске студије на Графичком одсеку ФЛУ, у класи проф. Жарка Смиљанића. Од 2016. Редован члан УЛУС-а. Од фебруара 2019. ради у звању асистента на Факултету уметности у Нишу.

Самосталне изложбе:

2020. Изложба докторског уметничког пројекта *РАСПАДАЊЕ– Прикази трагова девастације и ефемерности кроз серију графика и радова на ручно прављеном папиру* – Галерија ФЛУ, Београд

2019. Самостална изложба графике *Распадање* – Галерија Ликовни салон, Културни центар Нови Сад,

2017. Самостална изложба графике – Галерија УЛУК, Краљево

2017. Самостална изложба *Графике* – Народни музеј Лесковац

Учествовала на преко 50 групних изложби у Србији, Литванији, Пољској, Босни, Словенији, Индији, Бугарској, Кореји, Македонији, Немачкој, Кини, Канади, Тексасу.

Награде:

2020. I награда за графику у категорији до 35 год., Међународно такмичење Константин, Ниш

2019. II награда на Октобарском салону, Културни центар Лесковац, Лесковац

2018. Похвала на ликовном салону Нушићијаде, Ивањица

2017. Похвала на III Међународном тријеналу графике, Београд

2016. Прва награда на *EX-YU* конкурс за графику, галерија УЛУС

2016. Прва награда на Салону графике у Краљеву

2015. Трећа награда на октобарском салону, Лесковац

2013. и 2014. год. *Рад на ручно прављеном папиру* – ФЛУ Београд

2012. *ФЛУ за графику* – Београд

2007. *Mention D'honneur* – 25th FIAP YOUTH DIGITAL BIENNIAL – Чачак

Ангажовања:

Асистент на предмету Графика, сликарски и примењени одсек, Факултет уметности у Нишу.

2017–2020; 2020–2023. Члан комисије за Статут УЛУС-а

2017–2020; 2020–2023. Члан одбора графичке секције УЛУС-а
2016. Модератор фејсбук-странице Међународног тријенала графике у Београду
2016. Предавач на пројекту *Danube peace boat*, радионица ручно прављеног папира.
2013, 2014, 2015. Радионице ручно прављеног папира на Факултету ликовних уметности
2014–2015. Графичке радионице у Народном музеју, Београд.

Уметничке радионице/колоније:

2019. Сликарска колонија Блидиње
2019. Сликарска колонија Ракани
2018. Сликарска колонија Блидиње
2016. VI самит екс-ју фотографа, Лесковац
2015. V самит екс-ју фотографа, Лесковац
2015. Графичка колонија *Сићево*
2014. 39. Сликарска колонија *Студеница*
2013. графичка колонија у Богданцима, Македонија

АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Докторски уметнички пројекат *РАСПАДАЊЕ– Прикази трагова девастације и ефемерности кроз серију графика и радова на ручно прављеном папиру* кандидаткиње Јоване Ђорђевић, представља наставак вишегодишњег истраживања и уметничког рада у чијем је предмету анализирана тема пролазности и естетски поглед на рушевине као њену манифестацију, кроз лични и друштвени однос према природи и еколошкој свести.

У уводном тексту докторског уметничког пројекта, кандидаткиња наводи искуства и утицаје који су обликовали њен сензибилитет, начин сагледавања света, одредили поље деловања и ликовни рад. Такође, ауторка наводи као значајан утицај и полазиште за докторски уметнички пројекат, мастер рад „Замрзнути процес девастације” чију је тему шире обрадила, детаљно истражила и профилисала.

Докторски уметнички пројекат *РАСПАДАЊЕ– Прикази трагова девастације и ефемерности кроз серију графика и радова на ручно прављеном папиру* чине два дела, уметнички и теоријски, који су логично повезани, међусобно се допуњују и пружају целовитији увид у поетско полазише и стваралачку процедуру Јоване Ђорђевић. Уметнички рад кандидаткиње, циклус од графика 11 графика изведених у техници дубоке штампе, 5 цртежа на ручно прављеном папиру, 1 блок фотографија и 8 матрица., представљен је на изложби у Галерији Факултета ликовних уметности, у периоду од 13. до 30. маја 2020. године.

Писани рад одликује систематичност теоријског и уметничко-поетског приступа. Коришћењем сазнања из историје уметности, теорије уметности, филозофије, уз изведена мишљења и ставове у функцији анализе феномена пролазности, Јована Ђорђевић на примерен начин уводи читаоца у проблематику теме којом се кандидаткиња бави у свом раду. Текст докторског рада, подељен је на шест поглавља (I УВОД, II ПОЕТИЧКИ ОКВИР, III ТЕМАТСКА РАЗМАТРАЊА, IV ДОКТОРСКИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ – МЕТОДОЛОШКА РАЗМАТРАЊА, V ИЗЛОЖБА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА, VI ЗАКЉУЧАК) и двадесетдва потпоглавља, праћених адекватним бројем илустрација и репродукција уметничког рада. Коришћену литературу чини преко тридесет наслова, где су заступљени издања страних и домаћих аутора.

У првом поглављу текста кандидаткиња је посветила пажњу анализи насловних и кључних појмова, и корелацији тих појмова са обрађеном темом. У наставку текста изложени су правци из историје уметности као и аутори који су утицали на обликовање стваралачког изражавања, а посебно се истиче утицај фотографије као врсте интересовања која ће имати велики значај у стварању специфичних кадрова као полазишта за композиције у другим медијумима (графика и цртеж). Један од кључних утицаја у формирању фокуса на тему девастације, представља корелација између ефекта хемијског процеса коришћених графичких техника и ефекта времена приказаног кроз слике распадања материје. Јована Ђорђевић у свом тексту посебно подвлачи технолошки аспект рада који је у тесној вези са поетичким оквиром, и употпуњује га суштински. Начин рециклирања папира је такође један од

сликовитих процеса растакања материје током времена који ауторка користи у свом раду. На овај начин избор медија је концептуално, поетски и ликовно оправдан.

Када анализира *тренутак*, ауторка се ослања на Бењаминов пионирски рад и питање ауре уметничког дела, јединствености и непоновљивости. У контексту ауре и непоновљивог тренутка, Ј. Ђорђевић говори о фотографији као меморији једног друштва, чувајући један одређени тренутак у времену који има своју наративно-дидактичку функцију.

Поред разматрања о утицајима на формирање фокуса за тему девастације кандидаткиња, илуструјући одабраним примерима, осветљава еколошке проблеме као важне сегменте у друштву, али и у графичкој уметничкој пракси, представљајући алтернативне нетоксичне методе дубоке штампе као потенцијална решења, наглашавајући да је у времену брзих еколошких промена, научно-уметничка сарадња неопходна.

Као теоријску основу за тематска разматрања, Јована Ђорђевић поставља размишљања Мартина Хајдегера о времену и бићу. У књизи *Битак и време*, Хајдегер се као јединој перспективи за разумевање бића, предаје *времену*. Хајдегер описује временитост као смисао битка, а *битак* се поистовећује са егзистенцијом. Ефемерност, или идеја сталне промене, један је од кључних појмова у предмету истраживања овога рада. Реферирајући Касирера „Смисао времена и разноликост односа које оно у себи садржи, може се докучити и фиксирати само у феномену промене.” Кандидаткиња на овим тврдњама успоставља теоријски оквир свога рада. Говорећи о отуђењу човека од своје природе и девастацији идентитета бића, ауторка истиче да је подлегнутост дистопији дисконектовала однос човека и природе и уздрмала природну равнотежу. Кандидаткиња истиче да ће се *биће* поновно утемељити враћањем себи и својој природи, а тиме ће се вратити потреба за потпунијим погледом и доживљајем тренутка, искушеног са високом свешћу.

У даљем тексту Ј. Ђорђевић се бави темом рушевина илустровану адекватним примерима референтних аутора, и репродукцијама личних дела, наглашавајући

да код приказа рушевина постоји сентиментална везаност за минуло време која отвара контемплативни поглед и деконструише сећање.

Сопствену стваралачку методологију ауторка објашњава као девастирање материје у различитим медијумима, и стварање еманциповане форме. Користећи се хемијским техникама дубоке штампе, и рециклажом папира, метафорички илуструје рад *времена*. Транспозиционирање природних мотива (листа, камена, испуцале земље) у простор специфичне атмосфере доводи до новонастале еманциповане форме, која има ефекат *Memento mori* слике. Значење композиције није фиксирано и због своје асоцијативности допушта различите интерпретације посматрача.

У поглављу *О радовима и приступу, докторска изложба*, ауторка детаљно описује процес израде матрице до графичког отиска, процес рециклаже папира до стварања цртежа од папирне пулпе, и даје увид у део сопствене фотографске архиве сматрајући је значајном за спознају поетичког и практичног стваралачког рада. Методе рада су на овај начин демистификоване и илустроване одабраним репродукцијама.

У одељку *Анализа настанка неколико уметничких дела*, ауторка осветљава сопствена три различита приступа у стварању композија. Као монументалне композиције из опуса изложбе докторског уметничког пројекта, истичу се графички листови у хоризонтално издуженим композицијама формата 100 x 50 цм (*Притисак времена, Пуцанње, Распадање I*), као и цртежи на ручно прављеном папиру формата 80 цм x 103 цм, 60 цм x 110, 70 цм x 100.

Понављајући елемент на већини радова јесте *пукотина*. Представљене као мрежно укрштене линије, или као одвојени елементи у садејству са површином око њих, пукотине на радовима Јоване Ђорђевић сугеришу на кретање. Токови пукотина су физички расцепи постављени тако да имају пријатан ритам и динамику. Симболички подсећају на крхкост постојања и пролазност. Велики распон тонова сенки даје мистичну дубину и специфичну сету композицијама, такође симболишући време. Скоро ахроматски тонови појачавају патину рада. Приметне су изразито наглашене текстуре на готово свим делима ауторке. Оне

су добијене поступком технике резерважа и папирном пулпом што је описано у поглављу које говори о демистификацији процеса рада. Увлачећи посматрача у свој простор, дело ауторке наводе на катарзу и саосећање, као и на промишљање о пролазности. Има се утисак да ухваћени тренуци на радовима трају вечно јер борба са временом је такође вечна.

Снажне у изразу, композиције Јоване Ђорђевић представљају убедљива остварења која су резултат креативног изражавања условљеног прошлим и садашњим животним околностима које су оставиле трагове који се манифестују уметничком интерпретацијом посредством ликовних елемената, одабира боја, теме и сл. Разоткривањем утицаја на обликовање изражаја, разлози животног и стваралачког опуса ауторке, бивају јаснији. Дела Јоване Ђорђевић сведоче о зрелом приступу који има потенцијал за даља истраживања, и наговештава надограђивања у складу са новим утицајима.

У завршном поглављу Јована Ђорђевић износи закључна размишљања која се односе на данашње карактеристично убрзано време, носталгији која се неизбежно појављује у улози одбрамбеног механизма, позиционирање човека према наведеним карактеристикама, закључујући да *овај рад не указује на жал за извесним, минулим тренутком, већ указује на будуће тренутке на које можемо да утичемо*. Инициран потребом да се стекне дубљи увид у значај освешћености тренутка услед неизбежне ефемерности, пројекат ауторке описује рушилачку снагу времена чије резултате доживљава као могућност за стварање нове материје, тј. као потенцијал за ново обликовање.

Ауторка докторског уметничког пројекта *РАСПАДАЊЕ– Прикази трагова девастације и ефемерности кроз серију графика и радова на ручно прављеном папиру*, као закључак, предлаже читаоцу да *Живећи са свешћу у садашњости и уживајући у тренуцима, ценимо време и не дозвољавамо да живот буде схваћен као дуги процес умирања, већ карневал који пролази поред материјалних ствари на којима се виде трагови девастације*.

ОЦЕНА ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА

Докторски уметнички пројекат *РАСПАДАЊЕ– Прикази трагова девастације и ефемерности кроз серију графика и радова на ручно прављеном папиру*, кандидаткиње Јоване Ђорђевић, је наочит пример кохезије теоријске анализе поетичког дела и практичног дела докторског уметничког пројекта кандидаткиње. Баланс ових аспеката рада је добро успостављен и остварен паралелним током развоја оба дела истраживања. Адекватан избор литературе омогућио је кандидаткињи уводе у тематска разматрања и формирање теоријске платформе за излагање личних мисли и ставова у уметничком деловању. Чињеница да је Јована Ђорђевић на изложби представила опсежан опус радова заједно са цинканим матрицама, сведочи о амбициозном уметничком пројекту који је захтевао вишегодишњи рад. Висок професионални и уметнички ниво графичког израза ауторка је остварила у традиционалним техникама, што не умањује савременост графичкој уметности и одржава присутност традиционалних техника штампе на савременој уметничкој сцени. Од нарочитог значаја је и писани рад кандидаткиње Јоване Ђорђевић који проласком кроз корене формирања поетике и фигурације, преко демистификације психолошких, социолошких и физичких утицаја анализира лично егзистирање као ствараоца. Свеобухватан процес од идеје до реализације који чини овај докторски уметнички пројекат испуњава све критеријуме највишег образовног нивоа у области уметности.

КРИТИЧКИ ОСВРТ КОМИСИЈЕ

Докторски уметнички пројекат *РАСПАДАЊЕ– Прикази трагова девастације и ефемерности кроз серију графика и радова на ручно прављеном папиру*, кандидаткиње Јоване Ђорђевић представља у потпуности остварену целину теоријског и уметничког рада. Међусобно прожети и промишљени резултирају серијом графика и серијом радова на ручно прављеном папиру.

Извори, коришћени као теоријска полазишта за формулисање и дефинисање референтних појмова, сведоче о добром познавању литературе, визуелног

материјала и материје у којој кандидаткиња реализује свој докторско уметнички пројекат.

Аналитичко посматрање различитих теоријских хипотеза и ликовних дела којима је илустровала све своје ставове, Јована Ђорђевић је у писаном делу рада обрадила све аспекте и мотиве пројекта и тиме дала свеобухватан увид у концепт и процес настанка практичног рада.

Крајњи исход и уметнички домет докторског уметничког пројекта огледа се у доследном спровођењу специфичности пројекта и реализовању радова у медију графике и техници ручно прављеног папира који су успешно презентовани на самосталној изложби.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Докторски уметнички пројекат *РАСПАДАЊЕ– Прикази трагова девастације и ефемерности кроз серију графика и радова на ручно прављеном папиру*, кандидаткиње Јоване Ђорђевић, успешно је одговорио на све постављене циљеве и задатке.

Комисија сматра да је докторски уметнички пројекат аутентичан и сложен пројекат који представља значајан напредак у односу на досадашњи рад.

Рад је технички коректно и квалитетно реализован, адекватно конципиран и омогућава добро праћење истраживачких резултата.

Уметничко-истраживачким радом Јована Ђорђевић доприноси, како одржању класичних графичких техника, тако и развоју савремених технолошких решења из ове уметничке области.

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта *РАСПАДАЊЕ– Прикази трагова девастације и ефемерности кроз серију графика и радова на ручно прављеном папиру*, кандидаткиње Јоване Ђорђевић, предлаже Наставно-уметничком већу Факултета ликовних уметности у Београду да прихвати извештај комисије и проследи Сенату Универзитета уметности у Београду на даље усвајање и покретање процедуре за његову одбрану.

У Београду,
јун 2020. године

др Владимир Вељашевић, ред. проф. ФЛУ у Београду

др Слободан Радојковић, ред. проф. ФУ у Нишу

др Владимир Милановић, доцент ФЛУ у Београду

др Бранко Раковић, ред. проф. ФЛУ у Београду

мр Жарко Смиљанић, ред. проф. ФЛУ у Београду (ментор)
